

Leszek Rydzewski

Spotkanie w UOKiK

Palestra 49/9-10(561-562), 279-282

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Spotkanie w UOKiK

W dniu 22 września 2004 r. przedstawiciele Prezydium NRA spotkali się z Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w związku z dokumentem tego Urzędu pt. *Analiza ograniczeń konkurencji w sektorze wolnych zawodów* (dalej *Raport UOKiK*).

W spotkaniu w dniu 22 września 2004 r. uczestniczyli:

– z ramienia UOKiK: dr Cezary Banasiński, Prezes UOKiK, dr Jarosław Maćkowiak, Wiceprezes UOKiK, pan Dariusz Szafranski, pani Dorota Wierzbowska i dwóch pracowników UOKiK;

– z ramienia Prezydium NRA – adw. Wojciech Hermeliński, Wiceprezes NRA oraz członkowie zespołu NRA *ad hoc* ds. Raportu UOKiK: adw. Ewa Stawicka i adw. Leszek Rydzewski.

Spotkanie otworzył wiceprezes UOKiK dr Jarosław Maćkowiak. Wskazał, że ma ono na celu wyjaśnienie nieporozumień powstałych w związku z Raportem UOKiK, zaprezentowanie punktów widzenia na problemy w nim poruszone – przede wszystkim nieprawidłowości, które widzi Urząd w zasadach regulacji i działania advokatury; stwierdził, że w UOKiK zapoznano się ze stanowiskiem przedstawionym w Uchwale Prezydium NRA dotyczącej Raportu, i zaprosił do zabrania głosu przedstawicieli NRA; podkreślił, że UOKiK nie widzi podstaw do kwestionowania kompetencji Urzędu do zajmowania się problematyką reglamentacji wolnych zawodów, gdyż problematyka ta zdaniem UOKiK mieści się w ogólnych zadaniach Urzędu powołanego do ochrony konkurencji i konsumentów.

Wiceprezes NRA Wojciech Hermeliński zreferował stanowisko Prezydium NRA w odniesieniu do Raportu UOKiK w najistotniejszych kwestiach w nim poruszonych: 1) w odniesieniu do ograniczania przez korporację adwokacką dostępu do zawodu stwierdził, że sprawy te leżą obecnie (po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego) w gestii ustawodawcy; 2) w odniesieniu do zarzutów pod adresem egzaminu ustnego jako elementu konkursu na aplikację adwokacką podkreślił, że zawód adwokata jest zawodem specyficznym, w którym umiejętność wysławiania się i odpowiedniego zachowania przed sądem odgrywa istotną rolę; 3) zakaz reklamowania się przez adwokatów jest uzasadniony i nie jest to wyłącznie polska regulacja, gdyż ograniczenia tego typu funkcjonują również w innych krajach UE, natomiast od zakazu reklamy można odróżnić kwestię dostępu do informacji o adwokatach, ich preferencjach zawodowych, językach, którymi władają itp. i można dopuścić taką informację; 4) zarzut pod adresem egzaminu dla prawników zagranicznych uznał za niezrozumiały, gdyż taka regulacja wynika z implementacji prawa UE i w innych krajach UE obowiązują podobne zasady; 5) zarzut utrudniania dostępu do listy adwokatów uznał za nieporozumienie, gdyż listy te są jawne i w niektórych izbach są nawet zamieszczone na stronach internetowych ORA, natomiast organy samorządu nie udzielają zainteresowanym rekomendacji dla poszczególnych adwokatów jako specjalistów z danej dziedziny, gdyż skutkowałoby to nieuzasadnio-

nym preferowaniem poszczególnych osób (tym samym dyskryminacją innych); 6) za równie nieuzasadniony uznał zarzut, jakoby Kodeks Etyki Adwokackiej stawiał lojalność wobec członków korporacji ponad działaniem w interesie klienta, gdyż normy te zawsze podkreślają prymat interesu klienta w działalności zawodowej adwokata, a nakazy powiadamiania przez nowego pełnomocnika dotychczasowego pełnomocnika mają na celu zapobieżenie chaosowi w prowadzeniu danej sprawy (niespójnemu działaniu poszczególnych pełnomocników tego samego klienta); 7) w kwestii spótek interdyscyplinarnych wskazał, że słuszność ograniczeń w tym zakresie została potwierdzona przez przypadki typu tzw. afery ENRON, a ograniczenia w tym zakresie obowiązują w wielu krajach UE i jest to zgodne ze stanowiskiem CCBE, która zajmowała się tym problemem.

Wiceprezes UOKiK dr Jarosław Maćkowiak podkreślił, że znaczna część regulacji odnoszących się do adwokatury pochodzi sprzed akcesji Polski do UE, wobec czego obecnie prymat powinno mieć prawo UE i regulacje z niego wynikające; wskazał, że trzeba odróżnić tendencje w środowiskach adwokackich krajów UE, na które powołuje się NRA, od stanowiska Komisji Europejskiej; w ocenie UOKiK tendencje zmiernają do tego, że w przyszłości zawód adwokata będzie zawodem otwartym i adwokatura powinna przygotować się do tego i tak zmienić zasady swojego działania, żeby uchronić w nowych okolicznościach wartości zawodu; UOKiK dostrzega, że korporacja adwokacka jest najbardziej atakowaną korporacją zawodową, a powodem tego jest w ocenie Urzędu m.in. najwyższy stopień reglamentacji tego zawodu; UOKiK zajmuje się zapewnieniem właściwej konkurencji i chce wskazać, co można w tej regulacji zmienić, żeby uelastyczyć dostęp do zawodu.

Wiceprezes NRA adw. Wojciech Hermeliński wskazał, że adwokatura dostrzega potrzeby otwierania się zawodu i zniósł tzw. limity przyjęć na aplikację, z roku na rok przyjmuje więcej aplikantów (co oczywiście zależy od możliwości poszczególnych izb adwokackich), proces ten niestety w tym roku został przerwany – nie z winy adwokatury, lecz wskutek orzeczenia TK – i teraz adwokatura musi czekać na rozstrzygnięcia ustawodawcze, gdyż nie może przeprowadzić konkursu bez podstawy prawnej; zauważył, że ustawa o prawnikach zagranicznych została uchwalona na podstawie prawa UE, a k.s.h. również jest aktem uchwalonym przed kilku laty i niedawno nowelizowanym.

Adw. Ewa Stawicka dodała, że znaczna część Raportu UOKiK odnosi się do aktów rangi ustawowej i w tym zakresie adwokatura nie uznaje siebie za adresata zastrzeżeń Urzędu, gdyż krytyka taka winna być kierowana do ustawodawcy.

Wiceprezes UOKiK dr Jarosław Maćkowiak stwierdził, że Raport UOKiK ma charakter generalny, jest to spojrzenie ogólne z punktu widzenia regulacji UE; podkreślił, że Urząd dostrzega pozytywną rolę adwokatury i znaczenie tego zawodu.

Włączając się do dyskusji Prezes UOKiK dr Cezary Banasiński podkreślił, że nie ma obecnie sporu między UOKiK a adwokaturą (i Raport UOKiK nie powinien być odczytywany jako wyraz sporu), natomiast Urząd dostrzega generalną tendencję

zarówno w UE, jak i w OECD, otwierania korporacji zawodowych i uważa, że adwokatura powinna się z tym oswoić; za cenne w zawodzie adwokata i korporacji adwokackiej uznał wszystko to, co mieści się w granicach interesu publicznego – jak stanowi art. 17 Konstytucji RP; natomiast w ocenie dr. Cezarego Banasińskiego elementy, które trzeba wyeliminować, to – najbardziej kontrowersyjna – kwestia reklamy, gdyż nie można odmawiać dostępu do listy adwokatów; zaoferował udostępnienie adwokaturze materiałów otrzymywanych z Komisji Europejskiej i innych instytucji; ponadto zapewnił, że dla uniknięcia sporów w przyszłości wszelkie raporty przygotowywane w UOKiK i odnoszące się do adwokatury będą udostępniane jej przedstawicielom przed ich publikacją dla umożliwienia adwokaturze odniesienia się do nich.

Następnie podstawowe zastrzeżenia Urzędu zreferowali Autorzy Raportu, którzy w kwestii egzaminu na aplikację wyjaśnili, że Raport UOKiK był opracowany przed orzeczeniem TK, więc sprawa ta faktycznie leży obecnie w gestii ustawodawcy; w odniesieniu do zakazu reklamy podkreślili, że materiały empiryczne dostępne UOKiK wskazują, że liberalizacja byłaby z korzyścią dla klientów.

Prezes UOKiK dr Cezary Banasiński zaproponował, aby dla usprawnienia dalszych prac i usunięcia elementu sporu powołać w Urzędzie zespół ekspercki, który z udziałem 2 przedstawicieli adwokatury odbędzie do końca października 2 rundy spotkań dla omówienia szczegółów problematyki zakazu reklamy.

Adw. Ewa Stawicka zasugerowała, aby nie mówić o reklamie, gdyż dokumenty CCBE w ogóle nie dopuszczają takich działań (pojęcie reklamy nosi w sobie element zachwalania swoich zalet, co jest nie do przyjęcia i trudne do wyobrażenia w odniesieniu do adwokatów), lecz rozmawiać o zakresie dopuszczalnej informacji o działalności adwokata. Prezes dr Cezary Banasiński zgodził się z taką propozycją terminologiczną.

Omówiono również problem spółek interdyscyplinarnych. Adw. Ewa Stawicka wskazała, że po sprawie ENRON idea spółek interdyscyplinarnych została skompromitowana, a także przypomniała, że CCBE interesowała się tymi zagadnieniami z uwagi na obawy, jak w spółkach tego rodzaju przestrzegano by podstawowych wartości adwokackich (np. tajemnicy adwokackiej). Adw. Leszek Rydzewski dodał, że – po przejściowym zainteresowaniu wielkich firm biegłych rewidentów (tzw. wielka piątka, obecnie czwórka) w tworzeniu spółek z zawodami prawniczymi (a to głównie w obrębie tzw. wielkiej piątki/czwórki istniało zainteresowanie powoływaniem wspólnych organizmów biznesowych) – tendencje te odwróciły się; wyjaśnił, że dzieje się tak wskutek restrykcyjnych przepisów wprowadzanych w USA i w innych krajach po ujawnieniu afer tzw. kreatywnej księgowości, które nakazują absolutną niezależność biegłych rewidentów i brak jakichkolwiek interesów materialnych w podmiotach, które doradzałyby spółkom audytowanym przez biegłych rewidentów, i że w tej sytuacji firmy audytorskie nie są już zainteresowane więzami kapitałowymi z kancelariami prawniczymi. Prezes dr Cezary Banasiński stwierdził, że problem nie odnosi się tylko do powiązań z biegłymi rewidentami i że np. w sprawach z zakresu prawa kon-

kurencji bardzo potrzebne jest współdziałanie doradców prawnych i ekonomicznych. Adw. Leszek Rydzewski zauważył, że potrzebne w prowadzeniu pewnego rodzaju spraw współdziałanie adwokatów z doradcami innych specjalności (ekonomicznymi) nie musi przybrać formy jednej osoby prawnej. Przedstawiciele UOKiK nie podali, jakie konkretnie zawody miałyby być zainteresowane łączeniem się w jednym organizmie prawnym z zawodami adwokata czy radcy prawnego, których wykonywanie nie może odbywać się w spółkach multidyscyplinarnych. Adw. Ewa Stawicka wskazała, że spółki interdyscyplinarne należą raczej do zagadnień z dziedziny rozważań teoretycznych niż rzeczywiście palących problemów.

Podsumowując Prezes dr Cezary Banasiński podkreślił, że z perspektywy Urzędu nie ma sporu o Raport UOKiK (przypomniał, że w sporach wokół regulacji dotyczących adwokatury i samorządów zawodowych Urząd zajmował wstrzemięźliwe stanowisko) i należy pracować wspólnie nad poszczególnymi problemami, które dostrzega Urząd; Raport UOKiK w wersji angielskiej zostanie udostępniony NRA; adw. Ewa Stawicka zadeklarowała przekazanie UOKiK materiałów opracowanych w CCBE odnoszących się do standardów w działalności adwokackiej, które mogą mieć znaczenie dla tematyki Raportu UOKiK; Wiceprezes NRA adw. Wojciech Hermeliński zapowiedział wskazanie przez Prezydium NRA 2 przedstawicieli adwokatury (zapewne z Komisji NRA ds. Etyki) do dyskusji nad zagadnieniami zakresu informacji o adwokacie.

Leszek Rydzewski

Ważne wyjaśnienie

W odpowiedzi na pismo jednej z kancelarii adwokackich Departament Informacji Finansowej udzielił następującego wyjaśnienia:

Warszawa, 8 lipca 2004 r.

W odpowiedzi na Pana pismo z 20 maja 2004 r. zawierające prośbę o udzielenie informacji dotyczących realizacji obowiązków wynikających z przepisów ustawy z 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2003 r., Nr 153, poz. 1505 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, uprzejmie wyjaśniam:

1. Kancelaria prawna, prowadzona w formie osobowej spółki handlowej, nie jest instytucją obowiązaną w rozumieniu przepisów ustawy. Zgodnie z przepisem art. 2 pkt 1 ustawy, instytucjami obowiązany są – samodzielnie – adwokaci wykonujący zawód oraz radcowie prawni wykonujący zawód poza stosunkiem pracy.